

Til

Nærings- og fiskeridepartementet

Dato: 25.02.2025

Høring av forslag til teknisk regelverk for akvakulturanlegg til havs

Sjømat Norge viser til Nærings- og fiskeridepartementets høringsnotat av 25. november 2024 om forslag til regelverk for utforming og utrustning av akvakulturanlegg til havs, samt valg av arbeidsmiljøregelverk. Vi takker for muligheten til å gi våre kommentarer til høringen.

Det er en egen faggruppe i Sjømat Norge for aktører med ambisjoner om realisering av havbruk til havs. Fra gruppen har Utror, Viewpoint, Salmar Aker Ocean, Subfarm og Cermaq, gitt innspill til høringssvaret.

Vi anerkjenner behovet for et tydelig regulatorisk rammeverk som sikrer forutsigbarhet for aktørene i næringen, som legger til rette for bærekraftig og trygg drift av anlegg til havs. Metoden for utforming av regelverket må være fleksibel og hensynta særegenhetene for anlegg til havs. Regelverket bør utformes teknologinøytralt og funksjonsbasert, slik at det muliggjør stor variasjon i løsninger og videreutvikling av teknologi.

Innspill til hovedpunktene i høringsnotatet

Vi støtter hovedinnholdet i forslaget, slik det er summert i fem punkter i høringsnotatet:

- Presiseringen av at arbeidsmiljøloven omfatter havbruk til havs noe som gir klarhet i ansvarsforhold og styrker arbeidstakernes vern. Samtidig bør arbeidstidsordningen være fleksibel nok til å tilpasses særskilte operasjoner og hensynta behovene ved biologisk produksjon.
- Innføringen av en ny teknisk forskrift (HAVTEK) som gir forutsigbare tekniske krav til utforming og utrustning av akvakulturanlegg til havs. Forskriften bør gi mulighet for alternative standarder til NORSOK, så lenge krav til sikkerhetsnivå og funksjonskrav i HAVTEK oppfylles.
- At forskriften balanserer hensynene til personell, fiskevelferd, ytre miljø og materielle verdier.
- At forskriften hjemles i flere eksisterende lover, noe som sikrer helhetlig regulering og forutsigbare tilsynsmyndigheter.
- At forskriften sees i sammenheng med andre pågående regelverksprosesser, som styringsforskrift og arbeidsmiljøregelverk for havbruk til havs.

Behovet for helhetlig regelverk og ansvarsfordeling

Vi støtter innføringen av en teknisk forskrift for havbruk til havs, da vi erkjenner at dette innebærer nye driftsbetingelser.

Det er avgjørende at forskriften inngår i et helhetlig regulatorisk rammeverk som:

- Klargjør målsetninger og tydelig plasserer ansvarsforhold.

- Sikrer effektivt samarbeid mellom myndigheter og næringsaktører for utvikling av kunnskapsbasert forvaltning.
- Tilbyr fleksibilitet som muliggjør teknologisk innovasjon og tilpasning til ulike driftsmodeller.
- Hensyntar ulike faser ved etableringen, med mulighet for rask skalering når teknologi for første anlegg er kvalifisert.

Vi vil samtidig understreke at en felles forskrift alene ikke er tilstrekkelig. Det er avgjørende at myndighetene har en koordinert tilnærming til forvaltningen av regelverket, slik at det på en helhetlig måte ivaretar liv og helse, dyrevelferd, miljøhensyn og materielle verdier. Spesielt viktig er det at den kommende forskriften om styring og særregler etter arbeidsmiljøloven for havbruk til havs har et tilsvarende helhetlig perspektiv. Regelverket for arbeidsmiljø og –sikkerhet bør tilpasses særegenhetene med havbruk til havs, herunder behovet for fleksibilitet under særskilte operasjoner som sikrer ansvarlig oppdrettsdrift hvor regelverket bør hente erfaring fra konvensjonell oppdrettsnæring.

Departementet legger til grunn at tilsynsansvaret følger hjemmelslovene. For å sikre en sammenhengende myndighetsutøvelse, spesielt innen sikkerhetsstyring i havbruk til havs, er det viktig med en tydelig rolleavklaring og harmonisering av myndighetsansvar. Dette er avgjørende for at havbruk til havs blir integrert på en tilfredsstillende måte i de overordnede prosessene, som for eksempel arbeidet med forvaltningsplaner for havområdene, der sektorprinsippet fortsatt legges til grunn for myndighetsforvaltning.

Et eksempel på koordinert myndighetsutøvelse er kravet om samtykke i § 9, der Fiskeridirektoratet har fått en sentral rolle. I en helhetlig oppstilling av myndighetsroller for havbaserte næringer bør det også vurderes om:

- Havindustritilsynet skal ha en koordinerende rolle for sikkerhetsstyring.
- Fiskeridirektoratet skal ha ansvaret for det biologiske ressursgrunnlaget.

En slik tydelig rollefordeling kan bidra til et mer effektivt og forutsigbart regelverk, samtidig som det sikrer at havbruk til havs utvikles på en trygg og bærekraftig måte.

Tilpasset regelverk

Vi mener at sikkerhetsnivået for havbruk til havs bør være tilsvarende som for annen stedbunden aktivitet på norsk sokkel, hensyntatt at dette er en biologisk produksjon og risikobildet er forskjellig fra eksempelvis petroleumsnæringen. Dette budskapet bør tydeliggjøres i teknisk forskrift, eventuelt inkluderes i en sikkerhetsforskrift for havbruk til havs. Referanser til normer som *kan* eller *bør* anvendes i forslag til veileder trenger dermed ikke være så detaljert.

Havbruk til havs er i en tidlig fase og vil rolig realiseres gjennom fullskala produksjonsenheter med ulike design og teknologivalg. Det bør derfor være opp til hver aktør gjennom en risikobasert tilnærming å demonstrere hvilke standarder (eksempelvis maritime- og/eller offshore standarder) som må anvendes for å møte funksjonskrav med tilhørende krav til sikkerhetsnivå i HAVTEK.

En risikobasert tilnærming hvor det kan demonstreres at også maritime/internasjonale standarder kan anvendes, vil kunne bidra til mer forutsigbarhet og samtidig en mer fleksibel og kostnadseffektiv gjennomføringsmodell.

Krav til varslingsystem

Vi anerkjenner behovet for omfattende overvåkning i havbruk til havs, men mener at forslaget i § 21 om at akvakulturanlegg skal ha kontroll- og overvåkingssystemer med alarmer som til enhver tid varsler om hendelser, avvik eller feil knyttet til personsikkerhet, fiskehelse og fiskevelferd, konstruksjonssikkerhet, ulovlig forurensning og operasjonelle utslipp samt rømming av fisk, er for generell og omfattende, og derav lite hensiktsmessige.

For å sikre en praktisk og balansert tilnærming bør kravene konkretiseres og sees i sammenheng med øvrige sikkerhetsfunksjoner og barrierer som fastsettes i den kommende forskriften om styring og særregler etter arbeidsmiljøloven.

Krav til boligkvarter

Vi anerkjenner viktigheten av å sikre tilfredsstillende boforhold for arbeidstakere i havbruk til havs, men mener at kravet om boligkvarter er for absolutt i forhold til mulige utbyggingsløsninger. Forskriften bør være mer fleksibel for alternative løsninger, hvor funksjonen til boligkvarter overføres til et fartøy, i stedet for et fast boligkvarter på anlegget.

Dersom det etableres boligkvarter på akvakulturanlegget, må det være utformet for å sikre et trygt og funksjonelt bomiljø tilpasset de operasjonelle behovene og arbeidsbelastningen for personellet.

Avslutning

For å sikre en vellykket utvikling av havbruk til havs, er det avgjørende med en tydelig myndighetsavklaring og en helhetlig reguleringsstruktur som balanserer sikkerhet, fleksibilitet og teknologisk utvikling. En fleksibel tilnærming til valg av det mest egnede regelverket vil være avgjørende for å sikre både trygghet og bærekraft. Metoden for vurdering av egnede regelverk bør bidra til et dynamisk og effektivt rammeverk som tar hensyn til ulike driftsbetingelser i oppdrettsnæringen. Et velfungerende regelverk må sikre både hensynet til miljø, dyrevelferd og sikkerhet, samtidig som det gir rom for innovasjon og internasjonal konkurransekraft.

Videre bør dette regelverket ivareta allerede tildelte utviklingstillatelser til havs, slik som Smart Fish Farm og lokalitet Frøya.

Vi oppfordrer til en kontinuerlig dialog mellom næringen og myndighetene for å sikre at regelverket er tilpasset de praktiske og teknologiske behovene som følger av utviklingen av havbruk til havs.

Vi ser frem til videre dialog om utformingen av regelverket.

Vennlig hilsen
Sjømat Norge

Kontaktperson: Ole Fretheim